

ספרות 12 שנ"ל - יחידת הרחבה 1- יח"ל
מבחן דגם

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבע פרקים.

פרק ראשון - שירה

(שירי ימה'ב, ביאליק, מחצית ראשונה של המאה ה-20)

ענה על שאלה אחת מהשאלות 1-4 (25 נקודות)

פרק שני - סיפור קצר

ענה על שאלה אחת מהשאלות 5-7 (25 נקודות)

פרק שלישי - דרמה

ענה על שאלה אחת מהשאלות 8-10 (25 נקודות)

פרק רביעי - רומאן

ענה על שאלה אחת מהשאלות 11-12 (25 נקודות)

שימו לב:

1. כל הפרקים הם חובה.

2. אין לענות על אותה יצירה פעמיים!

פרק ראשון – שירה

(שירת ימי-הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20 מחצית ראשונה)
ענה על שאלה אחת משאלות 1 - 4 . (25 נקודות)

שירת ימי הביניים:

שירת ר' יהודה הלוי: **ליבי במזרח**

1. קרא את השיר וענה על השאלות שאחריו:

ליבי במזרח / ר' יהודה הלוי

לְבִי בְּמִזְרַח וְאֲנֹכִי בְּסוּף מִעֶרֶב / אֵיךְ אֶטְעֶמָה אֶת אֲשֶׁר אֶכֶל וְאֵיךְ יַעֲרֹב?
אֵיכָה אֲשַׁלֵּם נְדָרֵי וְאֶסְרִי, בְּעוֹד / צִיּוֹן בְּחֶבֶל אֲדוּם וְאֲנִי בְּכַבֵּל עֶרֶב?
יִקַּל בְּעֵינַי עֶזֶב כָּל-טוֹב סִפְרָד, כְּמוֹ / יִקַּר בְּעֵינַי רְאוֹת עִפְרוֹת דְּבִיר נַחְרָב!

א. מהם הניגודים העומדים במרכזו של השיר.

ב. כיצד עמדת הדובר באה לידי ביטוי באמצעים האומנותיים המעצבים

ניגודים אלה?

שירת ביאליק

2. קרא את השיר וענה על השאלות שאחריו:

לא זכיתי באור מן ההפקר

לא זְכִיתִי בְּאוֹר מִן-הַהֶפְקֵר,

אֶף לֹא-בָא לִי בִירְשָׁה מֵאֲבִי,

כִּי מִסְלָעֵי וְצוּרֵי נִקְרַתִּיו

וְחֻצְבֹתָיו מִלְבָּבִי.

נִיצוֹץ אֶחָד בְּצוּר לְבִי מִסִּתְתֵּר,

נִיצוֹץ קֶטָן – אֵךְ כָּלֹ שְׁלִי הוּא,

לֹא שְׁאֵלְתִּיו מֵאִישׁ, לֹא גִנְבְּתִיו –

כִּי מִמְּנֵי וּבִי הוּא.

וְתַחַת פְּטִישׁ צְרוּתֵי הַגְּדוּלוֹת

כִּי יִתְפּוּצֵץ לְבָבִי, צוּר-עֶזִי,

זֶה הַנִּיצוֹץ עָף, נִתְּזוּ אֶל-עֵינַי,

ומעיני – לחרוזי.

ומחרוזי יתמלט ללבבכם,
ובאור אשכם הצתיו, יתעלם,
ואנכי בחלבי ובדמי
את-הבערה אשלים.

א . מהי החוויה אותה חווה הדובר בשיר ומהו האירוע בעקבותיו נכתב השיר.

ב . הצג שני אמצעים והסבר כיצד הם המביעים את חווית הדובר בשיר.

שירת אורי צבי גרינברג

3 . קרא את השיר וענה על השאלות שאחריו :

שיר נס השיר

כל שיר אמתני – הוא נס :

הוא פתיחת השער והפשלת הוילון :

משיב ריחות הניחוח מן השדה האבוד :

מאבי¹ הנחל ומנפוש הפאר והקילון² :

לשם עפות צפרים בעינים סגורות :

כנף למטה וכנף לרום - -

היזדות היא מעבר מזה של התהום :

השמש עולה שם כלב הלבבות הקורנים

בְּשִׂאֵגַת כְּסוּפִם לְמַעַלָּה מִן חֲלוּם.

אֲנִי מְמַשֵּׁשׁ אֶת הָעֲנָפִים וְגִזְעֵי הָעֵצִים הַחֲמִים

אֶת הַרְגָּלִים הַדְּקוֹת שֶׁל אֵילוֹת הַשָּׂדֶה

וְאֶת גּוֹפֵן,

וְאַחֲרַי צִפּוֹר מְדַדָּה-שֵׁם גַּם אֲנִי מְדַדָּה.

הָאֵם אֵינָנָה, לֹא אֲדַע מְקוֹם עֲפָרָה

אֲדָ טְבוּעָה הִיא בְּמַהוּתִי בְּכֶסֶף שִׁיבְתָהּ וְתַמַּת הַנְּעִרָה.

וְשִׁיר הָעֶרְשׁ³ עַל גְּדֵי הַזָּהָב

שֶׁנִּסְעָ לְסַחֲוֹר מְגָדִים⁴

צִימוּקִים וְשִׁקְדִים וְנֶרְדִים

הוֹמָה בְּלֵב כְּכַנְרֵת⁵-נְגוּנָיו שֶׁל הָאֵב.

אֲנִי אוֹהֵב הַמְּאֻכָּלִים וְהַבְּשָׂמִים שֶׁהוּא אֹהֵב

וְכוֹאֵב כְּאֵב גְּלוּת הַשְּׂכִינָה אֲשֶׁר הוּא כְּאֵב.

השיר מתאר חוויות אישיות של הדובר.

א. מהן החוויות וכיצד הן תורמות לכתובת שיריו?

ב. הצג שני אמצעים והסבר כיצד הם תורמים לעיצוב החוויות בשיר.

4 . קרא את השיר וענה על השאלות שאחריו

שיר אימי והנחל

ואולי אל הנחל ההוא מימי הנערות
השוטף פי סדנו של העץ הכרות
המלחך את גדרות הזרדים החומים
של גני הפרות שם, תבוא הנערה
אדומת השיער, היא אמי.. דמדומים.
ותפשוט בגדיה ובכתונת משיה
תרד שם בנחל, אראנה שוחה:
אלוהית היא במים נאוה בכוחה!
דומיה וניחוח פרות מסביב.
ואני עוד אינני ביקום ואבי
עודו עלם בנוף בית אמו ואביו.

והנה היא עולה מן הנחל.. אמי:
הנערה הברה אדומת השער
בלבנת הבתולים בכתונת משיה
ואין היא רואה את בנה המבוגר
העומד ורואה את אמו בעולם
ונערה היא בטרם-עת-אם, באשיה
נוגה, ראשה בערוב יום אל גדרות
הזרדים החומים
של גני הפרות,
שנוספה על מתקם מתיקות דמדומים..

הה הכסיף זה הראש והשלג זה הראש
עדי שנכפש בדמו בעפר

שנשפך בידי גוי גרמני באכזר.
והבן לא שילם ואת הבור לא חפר.

- א . תאר שתיים מן התמונות שהדובר מעלה בדמיונו והסבר כיצד הן משקפות את עולמו של הבן ואת יחסו לאמו.
- ב . הצג שימוש בחושים צבעים, ריחות וכדומה והסבר כיצד הם מעצבים תמונות אלו.

פרק שני – סיפור קצר

ענה על שאלה אחת משאלות 5-7 (25 נקודות)

בשאלות 6 – 5 תוכל לענות מסיפורי עגנון, סיפורים מתורגמים, סיפורים עבריים מהמחצית הראשונה או השנייה של המאה ה-20.

5 . סיפורים רבים הם סיפורים של חשבון נפש בחר בסיפור, שלמדת וציין מהו חשבון הנפש העובר על הדמות המרכזית ומה המסר שמעביר לנו המספר דרכו.

6 . בחר בסיפור, שלמדת בו קיימת מערכת יחסים אומללה בזוגיות, במשפחה או בין חברים.

- א . מהם הגורמים לאומללות במערכת היחסים.
- ב . האם מערכת יחסים זאת נפתרת בסיום הסיפור?

על שאלה זו תוכל לענות מהסיפור "חלום בדמי כבוד" / גרמאו מנגיסטן

- 7 . א . מהי המטרה אותה מנסה הדמות המרכזית להשיג בסיפור.
- ב . האם הצליחה הדמות המרכזית בהשגת מטרתה, הדגם על הסיפור.

פרק שלישי – דרמה קלאסית

ענה על שאלה אחת מהשאלות 7 – 9 (25 נקודות)

דרמה קלאסית (אדיפוס המלך או אנטיגונה מאת סופוקלס או טרגדיה של שקספיר)

8 . כיצד תמונת הפתיחה והסיום משתלבות במחזה **אדיפוס המלך** / **אנטיגונה**

מאת סופוקלס האם יש להן תפקיד מיוחד בבניית משמעות המחזה? הסבר

והדגם.

9 . תאר את המשגה (שגיאה/טעות) הגורל בטרגדיה, שלמדת

(**סופוקלס** או **שקספיר**) ציין מי ביצע את המשגה (שגיאה / טעות) באיזה

שלב של הטרגדיה הוא קרה, מה היו הסיבות שבגללן הוא נעשה ומה היו

התוצאות שלו.

10 . במחזות של **שקספיר** הרוע הוא אחד הכוחות המרכזיים המניעים את

העלילה. הסבר איזה כוחות מניעים את העלילה במחזה, שלמדת, אילו

דמויות מייצגות כוחות אלו וכיצד היא מסתיימת.

פרק רביעי – הרומן והנובלה

ענה על שאלה אחת משאלות 12 – 11 (25 נקודות)

11 . ברומנים ובנובלות רבים מתואר כישלון בחייהן של הדמויות כמו : כישלון

באהבה, נישואין, בהגשמת חלום או בשמירה על המוסר.

א . תאר כישלון כזה ברומן או נובלה, שלמדת.

ב . מה היו הסיבות לכישלון וכיצד כישלון זה השפיע על הדמויות ברומן.

12 . בכל רומן ישנה נקודת מפנה שאחריה משתנים הדברים עבור הדמויות

המרכזיות. הצג והסבר שתי דוגמאות לנקודות מפנה מהרומן, שלמדת

והסבר מדוע לדעתך הן נקודות מפנה. **בהצלחה**